

KÚRIA

Bfv.III.757/2011/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2012. év február hó 14. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A pénzhamisítás büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a VII. rendű terhelt által, védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 8.B.X.24.754/2010/63. számú, illetőleg a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 22.Bf.9602/2010/41. számú ítéletét a VII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2010. június 18-án kihirdetett 8.B.X.24.754/2010/63. számú ítéletével a VII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki felbujtóként elkövetett pénzhamisítás büntettének kísérletében (Btk. 304. § (1) bek. b) pont). Ezért őt 2 évi börtönbüntetésre ítélte azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztés fele részének kitöltése után fennmaradó rész végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette, valamint 3 évre eltiltotta a közügyektől.

A VII. rendű terhelt vonatkozásában védelmi fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2011. március 3-án meghozott 22.Bf.9602/2010/41. számú ítéletével az elsőfokú határozatot a VII. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által helyesbített - tényállás, VII. rendű terhelt magatartására vonatkozó részének lényege a következő.

Tényállás 1. pontja

2009. március végén Budapesten a III. rendű terhelt jelezte a II. rendű terheltnek, hogy szerezni tud hamis euró bankjegyeket.

A II. rendű terhelt felkereste az I. rendű terheltet azzal, hogy lehetőség lenne hamis eurót venni és ketten elhatározták, hogy a III. rendű terhelttől hamis euró bankjegyeket szereznek, amelyeket továbbértékesítenek a VI. rendű és a VII. rendű terhelt közreműködésével.

Ennek céljából a VII. rendű terhelt felvette a kapcsolatot a VI. rendű terhelttel, akinek felajánlotta, hogy az I. rendű terhelten keresztül tud hamis eurót szerezni, és megadta az I. rendű terhelt telefonszámát a VI. rendű terheltnek.

A VI. rendű terhelt felvette a kapcsolatot az I. rendű terhelttel és mintát kért tőle azzal, hogy volna rá vevője.

Az I. és II. rendű terhelt a hamis pénzt a valódi névérték 30-35 %-áért kívánta megvenni, és haszonnal, 35-40 %-os áron továbbértékesíteni.

2009. április 10-e körül Budapesten egy gyorsétteremben a III. rendű terhelt 1 db hamis 200 eurós és 100 dolláros bankjegyet átadott az I. rendű és II. rendű terheltnek; akik felhívták a VI. rendű terheltet és találkozót beszéltek meg vele a minták bemutatása érdekében.

A B.-n egy étteremben tartott találkozón a VI. rendű terhelt bemutatta az I. rendű és II. rendű terheltnek a VIII. rendű és IX. rendű terheltet, akiken keresztül, illetve akik részére kívánta továbbértékesíteni a hamis bankjegyeket. Az I. rendű és II. rendű terhelt pedig bemutatta a hamis bankjegyeket a VI. rendű, VIII. rendű és IX. rendű terheltnek.

A találkozó után pár nappal a VI. rendű terhelt telefonon rendelt az I. rendű és II. rendű terhelttől hamis euró bankjegyeket 20.000 euró értékben.

Az I. rendű és II. rendű terhelt pedig megrendelte a III. rendű terhelttől a hamis bankjegyeket annak tudatában, hogy a hamis 200 eurós bankjegyeket a VI. rendű és a VII. rendű terhelten keresztül értékesítik.

2009. április 26-án a IV. rendű és V. rendű terhelt a III. rendű terhelt budapesti lakására vitte a megrendelt hamis 200 eurós bankjegyeket, ahol találkoztak az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terhelttel.

Itt a III. rendű terhelt átvett a IV. rendű és V. rendű terhelttől 97 db 200 címletű hamis euró bankjegyet, és 5.000 eurót fizetett érte, amit az I. rendű és II. rendű terhelttől kapott. Az I. rendű és II. rendű terhelt az üzletért 1.000 eurót adott a III. rendű terheltnek.

Ezután az I. rendű és a II. rendű terhelt találkozót beszélt meg a VII. rendű terhelttel, ahová magukkal vitték a hamis 200 eurós bankjegyeket, és azokat át kívánták adni VII. rendű terheltnek.

A találkozóra az I. rendű és a II. rendű terhelt az I. rendű terhelt Audi típusú gépkocsijával érkeztek, és azt éppen át kívánták adni a Toyota típusú gépkocsival érkező VII. rendű terheltnek, amikor velük szemben rendőri intézkedés történt.

Ennek során az Audi típusú gépkocsi ajtajának oldalzsebéből 95 db, I. rendű terhelt ruházatából pedig 2 db hamis 200 eurós bankjegy került elő, amit lefoglaltak.

A lefoglalt hamis 200 eurós bankjegyek újak, nyomtatással utánczolt teljes hamisítványok voltak.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint a tényállás 1. pontja szerinti magatartásával

- az I. rendű és II. rendű terhelt társtettesként a Btk. 304. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző, megszerzéssel,
- a III. rendű, IV. rendű és V. rendű terhelt pedig társtettesként a Btk. 304. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző, forgalomba-hozatallal

elkövetett pénzhamisítás büntettét valósította meg.

Az elsőfokú bíróság szerint a hamis pénzt megrendelő személyek magatartása indukálta a megszerző személyek elkövetési magatartását arra az euróra, ami ilyen előzmény után került a birtokukba.

A megszerzés befejezett azáltal, hogy a hamis euró ténylegesen átkerült a másik személy birtokába. A cselekmény azonban csupán kísérlet azokban az esetekben, amikor a minta bemutatása után megrendelték a hamis eurót, de annak átvételére, tényleges

megszerzésére nem került sor.

Ehhez képest pedig a VII. rendű terhelt (valamint a VI. rendű terhelt) a Btk. 304. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző, megszerzéssel elkövetett pénzhamisítás bűntettének kísérletét felbujtóként valósította meg.

A másodfokú bíróság a VII. rendű terhelt esetében ezzel a jogi értékeléssel maradéktalanul egyetértett.

Kifejtette, hogy a VII. rendű és a VI. rendű terhelt rábírására határozta el az I. rendű és a II. rendű terhelt a hamis eurók megvásárlását és értékesítését.

A másodfokú bíróság jogi indokolása szerint a VII. rendű terhelt a szabadságvesztésük végrehajtandó részéből, a Btk. 90. § (3) bekezdése alapján feltételes szabadságra nem bocsátható.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a VII. rendű terhelt, védője útján terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt elsődlegesen a bűnösség megállapítása miatt felmentés, másodlagosan törvénysértő minősítés miatt enyhébb büntetés kiszabása érdekében.

Indokai szerint az irányadó tényállásból nem állapítható meg a VII. rendű terhelt esetében a felbujtás, mivel

- az I. rendű és II. rendű terheltnek már megvolt a hamis bankjegy megszerzésére vonatkozó alapelhatórozása, amire a VII. rendű terhelt nem bírt szándékkiváltó hatással;
- a hamis bankjegyminták beszerzése nem forgalomba hozatal, hanem bemutatás céljából történt, nincs benne a tényállásban, hogy a VI. rendű terhelt tudta volna, hogy harmadik személytől kell azokat megszerezni, továbbá a mintákat a VI. rendű és nem a VII. rendű terhelt kérte;
- a VII. rendű terheltnek nincs olyan magatartása a tényállásban, ami - döntő motívumként - kiválthatta az I. rendű és II. rendű terhelt 2009. április 26-i megszerzői magatartásának szándékát; egyedül a VI. rendű terhelttel való kapcsolatra van adat, ami azonban a VI. rendű terhelt szándékára sem jelentett kihatást;
- az I. rendű és II. rendű terhelt magatartására döntő motívumként a VI. rendű terhelt általi megrendelés hatott;
- az I. rendű és II. rendű terhelt magatartásai alapján pedig csupán az ő szándékukra lehet következtetést vonni.

Ehhez képest - az irányadó tényállás alapján - sem a VII. rendű, sem pedig az I. rendű és II. rendű terhelt oldalán nem állapítható

meg olyan tudattartalom, ami a felbujtói magatartáshoz szükséges.

Az indítvány szerint a VII. rendű terhelt magatartása előkészület sem lehet. Ugyanakkor kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a VIII. rendű és IX. rendű terhelt esetében a felbujtás helyett előkészületet állapított meg, a VII. rendű terheltnél azonban megmaradt a rábírásnál. Előkészület megállapítása esetében viszont enyhébb büntetés lenne kiszabható.

Sérrelmezte az indítvány, hogy a másodfokú bíróság a VII. rendű terhelt esetében a büntetést változatlanul hagyta, és más terhelthez képest nem értékelte megfelelően a cselekmény - kísérleti stádiumból fakadó - kisebb tárgyi súlyát, valamint az időmúlást.

A Legfőbb Ügyészség BF.2155/2011. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

Kifejtette azonban, hogy a VII. rendű terhelt (és a VI. rendű terhelt) cselekménye valójában társtettesi magatartás, a felbujtói minősítés téves. Szándékegységben voltak, szándékuk pedig hamis pénz - megvétel révén és forgalomba-hozatal céljából való - megszerzésére irányult. Tehát magatartásuk a hamis pénz saját javukra megszerzését célozta, ami nem lehet felbujtás.

A VII. rendű terhelt az I. rendű és II. rendű terhelt általános jellegű megállapodása ismeretében szólt a VI. rendű terheltnak, aki felvette velük a kapcsolatot, majd a minta megtekintése után megrendelte a hamis pénzt. Mindez a VII. rendű terhelt egyetértésével történt, aki a hamis pénz átvételére érkezett.

A Kúria az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a védő a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és azzal, az ügyész pedig az írásbeli nyilatkozatában foglaltakkal egyező tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a

felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ez azt jelenti, hogy nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a – minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül – kiszabott büntetés, illetve mértékének vitatására sem. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Az irányadó tényállás alapján azonban nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a VII. rendű terhelt bűnösségét megállapította. A felrótt bűncselekmény jogi minősítése pedig csupán az elkövetői alakzat vonatkozásában téves. A VII. rendű terhelt a bűncselekményt részesként, azonban nem felbujtóként, hanem bűnsegédként valósította meg.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján viszont felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetőleg a büntetés végrehajtását a Btk. 91. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel.

Következésképpen az esetlegesen hibás minősítés nem önmagában, hanem csak akkor teszi lehetővé felülvizsgálat keretében a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatását, ha helyes minősítéshez képest a kiszabott büntetés (alkalmazott intézkedés), illetőleg a büntetés végrehajtásának felfüggesztése törvénysértő.

Kétségtelen, hogy az elkövetői alakzat is a jogi minősítés része, téves mivolta tehát önmagában szintén közömbös.

Itt jegyzi meg a Kúria, hogy az indítványnak a kiszabott büntetés mértékére, más terheltek viszonyában lévő arányosságára, a büntetéskiszabási körülmények mikénti értékelésére vonatkozó kifogásai – a már kifejtettek értelmében – felülvizsgálat tárgyát nem képezik.

A felülvizsgálati indítvány helyesen hivatkozott arra, hogy az irányadó tényállás alapján sem az I. rendű és II. rendű terhelt, sem pedig a VII. rendű terhelt részéről nem lehet olyan tudattartalomra következtetni, aminek alapján megállapítható, hogy a VII. rendű terhelt az I. rendű és II. rendű terhelt által megvalósított bűncselekmény felbujtója. Ez azonban nem vezet a VII. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége kizárásához.

A Btk. 21. § (1) bekezdése szerint felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.

A felbujtói magatartás ismérve, hogy az a tettes szándéka kialakulásának a döntő oka, motívuma legyen és okozatként pedig a tettes az alapcselekmény végrehajtását legalább megkísérelje. Ehhez képest a felbujtó tudattartalma szándékos, a felbujtói és a tettesi magatartás okozati összefüggésben áll, a felbujtó cselekménye a tettesi alapcselekmény járuléka, annak minősítését osztja. A felbujtó a mennyiségi túllépésért felel, a minőségi túllépésért (tehát azért, ha a tettes más bűncselekményt követ el) viszont nem felel.

A felbujtó vonatkozásában a szándékosság azt jelenti, hogy

- tudatában van magatartása rábíró hatásának,
- tudatában van annak, hogy a tettel milyen jellegű bűncselekményt fog végrehajtatni, és
- tudatában van annak, hogy rábírása hatására a tettes a cselekményt el fogja követni.

Mindezek hiányában a felbujtást sem lehet megállapítani.

Az irányadó tényállás a VII. rendű terhelt által kifejtett magatartásként kizárólag azt rögzíti, hogy a VII. rendű terhelt

- felvette a kapcsolatot a VI. rendű terhelttel, akinek felajánlotta, hogy az I. rendű terhelten keresztül hamis eurót tud szerezni, és megadta a VI. rendű terheltnak az I. rendű terhelt telefonszámát; valamint
- találkozót beszélt meg az I. és II. rendű terhelttel, és a találkozóra a Toyota típusú gépkocsival érkezett.

Az irányadó tényállás viszont nem tartalmazza, hogy az I. rendű és II. rendű terhelt közölte, vagy megbeszélte VII. rendű terhelttel azt a szándékot, hogy

- hamis eurót szereznek a III. rendű terhelten keresztül, amit a VII. rendű és VI. rendű terhelt közreműködésével értékesítenek; továbbá
- a 2009. április 27-i találkozón hamis eurót adnak át a VII. rendű terheltnak.

Másrészt nem tartalmazza az irányadó tényállás, hogy a VII. rendű terhelt

- ismerte az I. rendű és II. rendű terhelt szándékát, illetve elhatározását, vagy annak bármely részletét;
- tudta, hogy az I. rendű és a II. rendű terhelt mit gondol órála, milyen szerepet szán neki;
- tisztában volt azzal, hogy a 2009. április 27-i találkozón az I. rendű és II. rendű terhelt hamis eurót fog átadni neki, ami az általuk használt Audi típusú gépkocsiban vagy

bármelyikükénél lesz, illetve van.

Alapvető követelmény, hogy következtetés csak tényből vonható, olyanból, amelynek megállapítását tartalmazza a tényállás. Jelen esetben azonban hiányoznak azon ténymegállapítások, melyekből a VII. rendű terhelt felbujtói magatartására vonható jogi következtetés.

Megjegyzí a Kúria, hogy az eljáró bíróság az indokolás más részében, a VII. rendű terhelt vallomásának ismertetése körében kifejezetten rögzíti annak tudatállapotra vonatkozó, következetes és beismerő tartalmát [elsőfokú ítélet 16. oldal 2. bekezdés].

Kétségtelen, hogy csupán ítéletszerkesztésből adódóan az indokolás más részében lévő ténymegállapítás is az irányadó tényállás részét képezi [BH 2006/392.]. Jelen esetben azonban nem ténymegállapításról, hanem vallomás tartalmának ismertetéséről van szó, ami felülvizsgálatban közömbös és figyelembevételének nincs helye.

Ugyanakkor mindez nem jelenti az indokolási kötelezettség megszegését vagy a bűnösség hiányát. Nincs ugyanis szó arról, hogy az eljáró bíróság oly mértékben nem tett eleget indokolási kötelezettségének, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan vagy az indokolás a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes lenne.

Másrészt pedig van az irányadó tényállásnak a VII. rendű terhelt által kifejtett magatartásra vonatkozó és a bűnösségre vont következtetés alapját képező ténymegállapítása.

A jogi indokolás azonban téves. Kétségtelen, hogy - amint arra a védő is hivatkozik - az irányadó tényállásból nem következik, hogy a VII. rendű terhelt és az I. rendű valamint II. rendű terhelt között szándékegység volt.

Az eljáró bíróság ezzel ellentétes álláspontja valójában meg nem állapított tényekre épített jogi érvelés. A Legfőbb Ügyészség álláspontja pedig az irányadó tényállástól eltérő körülményekre hivatkozik.

Az irányadó tényállás szerint a VII. rendű terheltnek semmiféle mintavételi, megrendelői, megszerzői, illetve ezt megkísérló magatartása nem volt. Az általa kifejtett magatartás egyedül a VI. rendű terhelt cselekvőségéhez kapcsolódik, a többi terhelthez fűződő viszonyának ténybeli alapja nincs.

A VII. rendű terhelt felvette a kapcsolatot a VI. rendű terhelttel, akinek felajánlotta, hogy az I. rendű terhelten keresztül hamis

eurót tud szerezni, és megadta a VI. rendű terheltnek az I. rendű terhelt telefonszámát.

A VI. rendű terhelt volt az, aki ezzel élve mintavételbe kezdett, számára megtörtént a bemutatás, kifejezetten megrendelői magatartást is kifejtett, ami - de már a mintavétel iránti kérése és a minta bemutatásának megtörténte is - a forgalomba-hozatali célú megszerzés kísérlete; a VI. rendű terhelt továbbá a továbbértékesítés érdekében is eljár.

Ehhez képest a VII. rendű terhelt (irányadó tényállás szerinti) magatartása nem rábírás, viszont nem is csupán segítségnyújtásra ajánlkozás, ami önmagában - tettesi cselekmény hiányában - a megszerzés előkészületi magatartása lenne. Ha ugyanis más részéről a megszerzés - a tényállás szerint - legalább kísérletként megtörténik, akkor ez már nem előkészületi, hanem részesi, bűnsegédi magatartás, segítségnyújtás.

A Btk. 21. § (2) bekezdése szerint bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

A bűnsegéd vonatkozásában a szándékosság azt jelenti, hogy

- tudatában van annak, hogy magatartása alkalmas a tettesi cselekmény sikere előmozdítására,
- tudatában van annak, hogy a tettes milyen jellegű bűncselekményt követ el, illetve fog elkövetni,
- tudatában van annak, hogy magatartásával valóban előmozdítja a bűncselekmény véghezvitelét.

A VII. rendű terhelt - irányadó tényállás szerinti magatartása alapján - mindezzel tisztában volt.

Kétségtelen, hogy azt sem tartalmazza a tényállás, hogy a VII. rendű terhelt tudott

- az I. rendű és II. rendű terhelt, valamint a VI. rendű terhelt közötti kapcsolat létrejöttéről, előbbiek általi mintabemutatásról, a VIII. és IX. rendű terhelt bemutatásáról;
- a VI. rendű terhelt részéről az I. rendű és II. rendű terheltnek, utóbbiak által pedig a III. rendű terheltnek adott megrendelésről;
- a III. rendű terhelt lakásán történt hamis euró átadásáról.

Ez azonban csupán azt jelenti, hogy a VII. rendű terhelt bűnsegédi magatartása eshetőleges szándékú. De nem érinti a VI. rendű terhelttel való kapcsolatfelvételének tényét, és azt a körülményt, hogy ennek tárgya és célja hamis pénz megszerzése volt, aminek forrását kifejezetten megnevezte, egyben közvetlen elérhetőségét is biztosította. Ekként magatartása nemcsak alkalmas volt az adott

bűncselekmény előmozdítására, hanem azt elő is mozdította.

Következésképpen az irányadó tényállás alapján a VII. rendű terhelt nem az I. és II. rendű terhelt felbujtója, hanem a (valójában tettesi magatartást megvalósító) VI. rendű terhelt cselekményéhez járuló bűnsegéd.

Az elsőfokú bíróság VII. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtását részben felfüggesztette. Ezt a másodfokú bíróság helybenhagyta, és ítélete indokolásában megállapította, hogy a VII. rendű terhelt a szabadságvesztés végrehajtandó részéből, a Btk. 90. § (3) bekezdése alapján feltételes szabadságra nem bocsátható, ami nyilvánvalóan helyes.

Ugyanakkor a BKv. 88. számú kollégiumi vélemény 5. pontja szerint a rendelkező részben indokolt kimondani, hogy kizárt a végrehajtandó részből a feltételes szabadságra bocsátás.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat, a VII. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2012. február 14.

*Dr. Akác Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k.
előadó bíró, Dr. Demeter Ferencné s.k. bíró*

A kiadmány hitelül:

*bíróági tisztviselő
N-né TH*